

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
ANTI-KORUPCIJOS IR ATITIKTIES SKYRIAUS VYRIAUSIOJI SPECIALISTĖ
VAIDA ALEKNAVIČIENĖ**

**IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO**

2021 m. rugsėjo 29 d. Nr. BR-433
Vilnius

Bendrosios nuostatos

Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau - Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas), 7 punkte nurodyta, kad „valstybės ar savivaldybės įstaigoje korupcijos tikimybės nustatymas turi būti atliekamas kiekvienų metų III ketvirtį. <...>“.

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas) 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „valstybės ar savivaldybių įstaigų vadovai, struktūriniai padaliniai arba asmenys, valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovo įgaliojimai vykdyti korupcijos prevenciją ir jos kontrolę, pagal šio straipsnio 4 dalyje numatytus kriterijus nustato valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė“.

Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodyti kriterijai korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimui atlikti:

„4. Valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų:

- 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;
- 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;
- 3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;
- 4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;
- 5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;

6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;

7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.“

Atlikus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Ministerija) veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimą, nustatyta, kad informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas Ministerijoje ar jai pavaldžioje įstaigoje, patikrinimo sritis formaliai atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 3 punktą, kuriame nustatyta, kad „valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų, t. y. atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“.

Atsižvelgiant į tai, 2021 m. rugpjūčio 13 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras įsakymu Nr. V-1856 pavedė Ministerijos Antikorupcijos ir atitikties skyriui iki 2021 m. rugsėjo 30 d. atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas Ministerijoje ar jai pavaldžioje įstaigoje, patikrinimo srityje ir parengti bei pateikti motyvuotą išvadą ir siūlymus.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas, siekiant įvertinti:

- ar įgyvendinant informacijos apie asmenį gavimą, kaip vieną iš korupcijos prevencijos priemonių, laikomasi minėtą institutą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų, turinčių įtakos Ministerijos veiklai, nuostatų;
- ar Ministerijoje tinkamai organizuojamas prašymų dėl informacijos apie asmenis pateikimas.

Analizuotas laikotarpis: 2020 m. spalio 1 d. – 2021 m. rugsėjo 30 d. (vertinta informacija, pateikta iki 2021 m. rugsėjo 14 d.).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas vadovaujantis analizės ir apibendrinimo metodais, analizuojant teisės aktus, reglamentuojančius informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės įstaigoje, pateikimą, stebint ir analizuojant viešai skelbiamą informaciją, įskaitant Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) praktikos identifikuojant korupcijos rizikas analizę.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė nustatyta vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu (toliau – Valstybės tarnybos įstatymas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu (toliau – Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas), Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1261 patvirtintu Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašu (toliau - Bendrųjų reikalavimų interneto svetainėms aprašas), STT direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, STT direktoriaus 2020 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. 2-290 „Dėl prašymų pateikti informaciją apie asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, Europos Sąjungos ar tarptautinėse institucijose Lietuvos Respublikos teikimu, formų ir pateikimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ (toliau – STT direktoriaus įsakymas Nr. 2-290) patvirtintu STT informacijos apie asmenis, siekiančius eiti ar einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, Europos Sąjungos ar tarptautinėse institucijose Lietuvos Respublikos teikimu, pateikimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1531 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Žmogiškųjų išteklių valdymo administravimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ patvirtintu Ministerijos Žmogiškųjų išteklių valdymo administravimo tvarkos aprašu (toliau - Žmogiškųjų išteklių valdymo administravimo tvarkos aprašas), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. V-416 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimo, darbuotojų stebėsenos ir kontrolės darbo vietoje tvarkos aprašo ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Darbuotojų asmens duomenų saugojimo politikos ir jos įgyvendinimo priemonių aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Ministerijos Darbuotojų asmens duomenų saugojimo politikos ir jos įgyvendinimo priemonių aprašu (toliau - Darbuotojų asmens duomenų saugojimo politikos ir jos įgyvendinimo priemonių aprašas), Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovu (toliau – Antikorupcinės aplinkos vadovas)¹.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas Ministerijoje ar jai pavaldžioje įstaigoje, patikrinimo srityje nustatymą, vertinimą ir aprašymą atliko Ministerijos Antikorupcijos ir atitikties skyriaus vyriausioji specialistė Vaida Aleknavičienė.

Ministerija 2021 m. liepos 21 d. raštu Nr. 10-4189 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“ kreipėsi į pavaldžias įstaigas rekomenduodama joms pačioms „įvertinti savo įstaigos

¹ https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/aav_viesajam_2018_09_05_viesinimui_pdf_2_lt.pdf

veiklos bendrųjų ar specialiųjų sričių korupcijos rizikas ir atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą pasirinktose veiklos srityse, atsižvelgiant į tas sritis, kuriose per pastaruosius dvejus metus Valstybės kontrolė, Seimo kontrolieriai, vidaus ar išorės auditoriai arba kitos kontrolės ar priežiūros institucijos nustatė pažeidimų, buvo pradėti tyrimai dėl tarnybinių nusižengimų, darbo drausmės ar darbo pareigų pažeidimų, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų pažeidimo, neskaidrių viešųjų pirkimų procedūrų, išaiškinta korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, dėl kurių buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai, gauta kitos informacijos apie įstaigos veikloje egzistuojančias korupcijos apraiškas (gyventojų skundai ir pareiškimai, visuomenės informavimo priemonių pateikiama informacija bei kita informacija), anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų ir pan., arba kitose srityse, kurios galimai daro neigiamą įtaką įstaigos veiklos skaidrumui“.

Antikorupcinės aplinkos vadovas, parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 648 patvirtintą Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programos įgyvendinimo 2015-2019 metų tarpinstitucinį veiklos planą, būdamas rekomendacinio pobūdžio, yra pirmasis Lietuvoje susistemintas dokumentas, kuriuo siekiama kurti tvarią antikorupcinę aplinką viešajame sektoriuje. Jame nurodyta, kad egzistuoja trys pagrindinės problemos, dėl kurių atsiranda korupcija. Tai – nesąžiningi žmonės, teisinio reguliavimo spragos ir netinkami procesai. Informacijos apie asmenis iš STT gavimas yra viena iš korupcijos prevencijos priemonių, taikoma kuriant ir įgyvendinant antikorupcinę aplinką, todėl institucijos vadovas, siekdamas užtikrinti, kad į pareigas būtų priimti ir tas pareigas eitų tik nepriekaištingos reputacijos reikalavimus atitinkantys asmenys, turi efektyviai organizuoti kreipimąsi į STT dėl informacijos apie atitinkamus asmenis pateikimo. Siekiant skaidrumo ir sąžiningo darbo sveikatos apsaugos sistemoje, kaip ir kitose srityse, labai svarbu, kad vadovaujančias pareigas užimtų tik tie žmonės, kurie neturi tikslo tenkinti asmeninių interesų, o yra pasirengę dirbti šalies žmonių labui.

Teisės aktų nuostatų analizė

Pareiga kreiptis į STT nustatyta Korupcijos prevencijos įstatymo:

9 straipsnio 6 dalyje, t. y. kai asmenį į pareigas skiria Respublikos Prezidentas, Seimas, Seimo Pirmininkas, Vyriausybė arba Ministras Pirmininkas, taip pat kai asmenis rengiamasi skirti į viceministrų, ministerijų kanclerių, savivaldybių administracijos direktorių ir jų pavaduotojų, prokurorų, valstybės ar savivaldybių įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų, valstybės ar savivaldybių įstaigų padalinių vadovų ir jų pavaduotojų (taikoma struktūriniam padaliniui, nesančiam kitame struktūriniame padalinyje), nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių vadovų ir jų pavaduotojų, valstybės ar savivaldybės įmonių, veikiančių pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, akcinių bendrovių, uždarytųjų akcinių bendrovių, kurių valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, taip pat akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės, kurių vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, vadovų ir jų pavaduotojų pareigas;

9¹ straipsnio 1 dalyje, kai kandidatuojama į Europos Sąjungos ar tarptautines teismines ir kitas institucijas, t. y. dėl kandidatų į Europos Komisijos narius, Audito Rūmų narius, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo narius, Regionų komiteto narius, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narius, taip pat apie kandidatą į teisminių ir kitokių tarptautinių institucijų pareigūnus.

Korupcijos prevencijos įstatyme nenumatytos kreipimosi į STT išimtys dėl asmenų, kurie jau eina vienokias ar kitokias pareigas, kuriuos jau patikrino STT ir kurie siekia eiti (būti paskirti laikinai eiti, būti perkelti) kitas Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje nurodytas pareigas. Norint skirti asmenį laikinai eiti pareigas ar laikinuoju vadovu į Korupcijos prevencijos

įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje nurodytas pareigas, kyla prievolė kreiptis į STT dėl informacijos pateikimo.

Kaip nurodyta STT interneto svetainės kortelėje „Kada privaloma kreiptis į STT prieš skiriant asmenį į pareigas?“², prašymo, kad STT pateiktų informaciją, pateikimas yra privalomas ir dėl laikinai Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje ir 9¹ straipsnio 1 dalyje išvardintas pareigas siekiančių eiti asmenų, kai nėra paskirto nuolat šias pareigas einančio asmens. Be to, prašymo, kad STT pateiktų informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, pateikimas yra privalomas nepaisant to, ar apie asmenį anksčiau jau buvo teikta informacija.

Kaip nurodyta Antikorupcinės aplinkos vadove, jei vadovą laikinai (dėl atostogų, ligos) pavaduoja, pavyzdžiui, jo pavaduotojas, į STT kreiptis nereikia. Tačiau jei vadovas atleidžiamas, sprendžiant, ar kreiptis į STT, reikia atsižvelgti į numatomą laikino vadovavimo laikotarpį, ar laikinasis vadovas yra iš tos pačios darbovietės ir panašias aplinkybes.

Dėl kreipimosi į STT dėl asmenų, siekiančių eiti kitas pareigas nei nurodytos Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje, sprendžia asmenį į pareigas skiriantis subjektas (vadovas). Kaip ir minėtu atveju, taip ir dėl asmenų, jau einančių Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje nurodytas pareigas, kai gauta duomenų, keliančių abejonių dėl pareigas einančio asmens tinkamumo einamoms pareigoms (t. y. kai žinomos konkrečios faktinės aplinkybės, sukėlusios pagrįstas abejones dėl asmens tinkamumo einamoms pareigoms), įstaigų ir įmonių vadovai turi ne pareigą, o teisę kreiptis į STT, prašant pateikti informaciją apie asmenį. Pastaruoju atveju, kreipiantis į STT svarbus tikslingumas. Kaip nurodyta Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 10 dalyje, į pareigas asmenį paskyrusio subjekto ar jo įgalioto asmens rašytinis prašymas STT pateikti informaciją apie asmenį, einantį šio straipsnio 6 dalyje nurodytas pareigas, turi būti motyvuotas ir paremtas duomenimis, keliančiais abejonių dėl asmens, apie kurį prašoma pateikti informaciją, tinkamumo einamoms pareigoms.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog Korupcijos prevencijos įstatymas nėra vienintelis informacijos apie asmenį, siekiantį eiti pareigas valstybės įstaigoje, gavimą reglamentuojantis įstatymas. Štai Valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens privalo užtikrinti, kad į valstybės tarnautojo pareigas būtų priimti tik nepriekaištingos reputacijos reikalavimus atitinkantys asmenys“, o to paties straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad „vykdydamas šio straipsnio 3 dalyje nustatytą pareigą, valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens turi teisę motyvuotu rašytiniu prašymu kreiptis į teisės saugos, kontrolės ir kitas institucijas, įstaigas, valstybės ar savivaldybės valdomas įmones, kad šios pateiktų apie tokį asmenį jų turimą informaciją. <...>“.

Kai yra gautas asmenį į pareigas skiriančio subjekto rašytinis prašymas, nors prašymo pateikimas STT nėra privalomas, STT pateikia informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas. Beje, pati STT informacijos apie asmenį pateikimo procese yra ne tiek tiesiogiai suinteresuotas subjektas, kiek į pareigas skiriančio ar abejonių dėl pareigas einančio asmens turinčio subjekto pagalbininkas. Tačiau pati STT savo vaidmenį asmenų priėmimo į tam tikras pareigas kontekste suvokia gana plačiai ir save mato ne vien kaip techninį paslaugos (informacijos) teikėją, kadangi Antikorupcinės aplinkos vadove nurodyta, kad STT, „įgyvendindama Korupcijos prevencijos įstatymo nuostatas, siekia, kad į viešojo sektoriaus institucijas <...> neįsivertintų abejotinos reputacijos asmenys, kad būtų sumažinti korupcijos viešojo sektoriaus institucijose mastai ir kad tai taptų pagrindu skaidresnei visuomenei kurti“. Šią STT poziciją pagrindžia ir sisteminė Korupcijos prevencijos įstatymo analizė, kuomet šio įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad STT, kriminalinės žvalgybos subjektai ar kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos, žvalgybos institucijos turimą šio straipsnio 2 dalies 9 punkte nurodytą įslaptintą informaciją dėl asmens rengiamos, daromos ar padarytos nusikalstamos veikos į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam subjektui gali pateikti ir savo iniciatyva.

² <https://www.stt.lt/informacijos-apie-asmeni-pateikimas/kada-privaloma-kreiptis-i-stt-pries-skiriant-asmeni-i-pareigas/7500>

Kaip nurodyta Antikorupcinės aplinkos vadove, Korupcijos prevencijos „įstatymo normomis nėra siekiama įtvirtinti asmenų, siekiančių eiti ar einančių pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, bendrųjų neprikaištingos reputacijos reikalavimų ar įtvirtinti asmens nepriėmimo ar atleidimo iš pareigų pagrindus, o tiesiog patikslinama, kokio pobūdžio informacija yra teikiama į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam subjektui“. Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nurodytos informacijos pobūdis ir turinys leidžia visapusiškai įvertinti asmens tinkamumą siekiamoms ar einamoms pareigoms:

„2. Specialiųjų tyrimų tarnyba surenka ir į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam subjektui pateikia informaciją apie:

- 1) asmens teistumą (neatsižvelgiant į tai, ar teistumas išnyko, ar panaikintas);
- 2) procese dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos asmens atžvilgiu priimtus nuosprendžius ar nutartis, kuriais baudžiamoji byla jam buvo nutraukta arba asmuo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės;
- 3) asmeniui pareikštus įtarimus padarius korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, taip pat priimtus procesinius sprendimus šiose bylose;
- 4) asmens atžvilgiu taikomas ar taikytas organizuoto nusikalstamumo prevencijos priemonės pagal Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo prevencijos įstatymą;
- 5) asmens atleidimą iš tarnybos ar pareigų dėl priesaikos sulaužymo, pareigūno (teisėjo) vardo pažeminimo;
- 6) asmens padarytus šiurkščius tarnybinius nusižengimus (darbo pareigų pažeidimus) ir paskirtas tarnybines (drausmines) nuobaudas už juos (neatsižvelgiant į tai, ar nuobaudos galioja, ar nebegalioja);
- 7) atvejus, kai asmuo buvo pripažintas pažeidusiu Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo, Lobistinės veiklos įstatymo, Valstybės politikų elgesio kodekso ar kito teisės akto, reglamentuojančio tarnybinės etikos ir elgesio normas, nuostatas;
- 8) tai, kad priimamas į valstybės tarnybą asmuo nuslėpė ar pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis, dėl kurių negalėjo būti priimtas į valstybės tarnautojo pareigas;
- 9) įslaptintą informaciją dėl asmens rengiamos, daromos ar padarytos nusikalstamos veikos;
- 10) asmeniui paskirtas administracines nuobaudas ar administracinio poveikio priemones, kai nuo administracinio nurodymo įvykdymo ar nutarimo, kuriuo asmuo pripažintas padariusiu administracinį nusižengimą, įsiteisėjimo dienos nepraejo daugiau kaip vieni metai;
- 11) asmens atžvilgiu atliktus mokesčius patikrinimus, tyrimus, kurių metu buvo nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai (informacija pateikiama už paskutinius dešimt metų, skaičiuojant nuo rašytinio prašymo, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba pateiktų informaciją apie asmenį, gavimo dienos).“

Kaip nurodyta STT interneto svetainės kortelėje „Kada ir kokią informaciją gausite apie asmenį?“³, STT, atsakydama į prašymą, pateikia aukščiau išvardintą informaciją:

- surinktą iš registrų ir kitų informacinių sistemų;
- STT disponuojamą ir gautą iš kitų kriminalinės žvalgybos institucijų (Policijos departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Vadovybės apsaugos departamento, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Muitinės departamento, Kalėjimų departamento);
- gautą iš žvalgybos institucijų (Valstybės saugumo departamento, Antrojo operatyvinių tarnybų departamento);
- gautą iš kontrolės institucijų (Valstybinės mokesčių inspekcijos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos);
- gautą iš buvusių ir dabartinių siekiančio eiti pareigas asmens darbuočių.

³ <https://www.stt.lt/asmenu-patikrinimas/informacijos-apie-asmeni-pateikimas/kada-ir-kokia-informacija-gausite-apie-asmeni/7504>

Įslaptintą informaciją dėl asmens rengiamos, daromos ar padarytos nusikalstamos veikos STT teikia, jei į pareigas asmenį skiriančiam subjektui yra išduotas leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, taip pat jei teiktinos įslaptintos informacijos ir leidime nurodytos slaptumo žymos sutampa arba leidime nurodyta aukštesnė slaptumo žyma.

Detalesnė įslaptintos informacijos pateikimo tvarka reglamentuota atitinkamuose Aprašo punktuose:

„38. Tuo atveju, jei apie asmenį buvo surinkta ir įslaptinta informacija, asmenį į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui informacija pateikiama dviem dokumentais: viename išdėstoma neįslaptinta, o kitame įslaptinta informacija. Šie dokumentai į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui pateikiami vienu metu.

39. Įslaptinta informacija į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui, kuriam nėra išduotas leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ir nėra suteikta teisė dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, neteikiama.

40. Į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui pateikiama tik tokios slaptumo žymos įslaptinta informacija, su kuria dirbti ar susipažinti jam išduotas leidimas“.

Be to, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas asmens duomenų tvarkymo su darbo santykiais susijusiais atvejais ypatumas, kad „duomenų valdytojas gali rinkti kandidato, pretenduojančio eiti pareigas arba atlikti darbo funkcijas, asmens duomenis, susijusius su kvalifikacija, profesiniais gebėjimais ir dalykinėmis savybėmis, iš buvusio darbdavio prieš tai informavęs kandidatą, o iš esamo darbdavio – tik kandidato sutikimu“.

Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 15 dalyje nurodyta, kad „prašymo pateikti informaciją apie asmenį formą tvirtina Specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius įsakymu“. Prašymo pateikti informaciją apie asmenį, einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, bei prašymo pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, Europos Sąjungos ar tarptautinėse institucijose Lietuvos Respublikos teikimu, formos⁴ patvirtintos STT direktoriaus įsakymu Nr. 2-290.

Kaip nurodyta STT interneto svetainės kortelėje „Ką būtina nurodyti prašyme pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį (einantį) eiti pareigas?“⁵, prašyme dėl pareigas siekiančio eiti asmens būtina nurodyti:

- skiriamo į pareigas asmens vardą, pavardę, asmens kodą (gimimo datą);
- asmens siekiamas eiti (laikiniai siekiamas eiti) pareigas;
- siekiančio eiti pareigas asmens prašymo pateikimo metu einamų pareigų pavadinimą (jei darbovietė nesikeičia);
- į pareigas asmenį skiriančio subjekto (politiko, vadovo) pareigas, vardą, pavardę, asmens kodą (gimimo datą) arba kolegialaus valdymo organo pavadinimą ir jį atstovaujančio asmens pareigas, vardą, pavardę, asmens kodą (gimimo datą);
- į pareigas asmenį skiriančiam subjektui išduoto leidimo dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija išdavimo datą, numerį, slaptumo žymą, su kuria suteikta teisė dirbti ar susipažinti, arba nurodyti, kad toks leidimas nėra išduotas. Nenurodžius duomenų apie išduotą leidimą, įslaptinta informacija neteikiama;
- darbovietės rekvizitus (juridinio asmens pavadinimą, buveinę ir kodą);
- kontaktinius duomenis (el. pašto adresą, kuriuo siųsti atsakymą, telefono, fakso numerius ir kt.). Asmeniniais el. pašto adresais informacija neteikiama.

Tuo tarpu prašyme dėl pareigas jau einančio asmens nurodomi tie patys aukščiau išvardinti duomenys ir papildomai pateikiami motyvai bei juos pagrindžiantys duomenys, keliantys abejonių

⁴ <https://www.stt.lt/asmenu-patikrinimas/prasymu-formos/4939>

⁵ <https://www.stt.lt/ka-butina-nurodyti-prasyme-pateikti-informacija-apie-asmeni-siekianti-einanti-eiti-pareigas/7502>

dėl pareigas einančio asmens tinkamumo einamoms pareigoms. Nenurodžius motyvų informacija neteikiama.

Kaip nurodyta STT interneto svetainės kortelėje „Kada privaloma kreiptis į STT prieš skiriant asmenį į pareigas?“, į pareigas asmenį skiriantis subjektas gali pateikti prašymą STT tik dėl konkursą, atranką laimėjusio ar vieno pasirinkto asmens, siekiančio eiti tam tikras pareigas. Prašymai dėl konkurse, atrankoje užimti pareigybę dalyvaujančių pretendentų ar asmenų, kurie pretenduoja į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas, kai viename prašyme įvardinami keli asmenys, laikomi netinkamais ir informacija tokiu atveju neteikiama.

Prašymą pateikti informaciją, kaip nurodyta Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje, „pasirašo į pareigas asmenį skiriantis subjektas ar jo įgaliotas asmuo. Prašymą, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba pateiktų informaciją apie asmenį, kurį į pareigas skiria Seimas, pasirašo Seimo Pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo, o apie asmenį, kurį į pareigas skiria Vyriausybė, – Ministras Pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo“.

Kaip nurodyta STT interneto svetainės kortelėje „Kas turi (gali) pasirašyti prašymą pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį (einantį) eiti pareigas?“⁶, kai į pareigas asmenį skiriančio subjekto nėra (komandiruotėje, atostogauja, serga ir pan.), prašymą pasirašo laikinai šias pareigas einantis subjektas, įvardinant jį kaip laikinąjį vadovą. Be to, kai prašymą pateikti informaciją pasirašo į pareigas asmenį skiriančio subjekto įgaliotas asmuo, būtina prie prašymo pridėti įgalinimus pateikti prašymą STT patvirtinantį dokumentą (ar dokumento kopiją), jei dokumentas ar teisės aktas nėra viešai prieinamas. Prašymą STT pasirašius netinkamam subjektui, informacija tokiu atveju neteikiama.

Vadovaujantis Aprašo 6 punktu, „prašymai pateikti informaciją apie asmenį STT gali būti pateikiami tiesiogiai, paštu, elektroniniu paštu arba kitais telekomunikacijų galiniais įrenginiais“.

Informacijos apie asmenį pateikimo procese itin svarbūs ir terminai. Reglamentuotas operatyvus informacijos pateikimas. Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 4 dalimi, „šio straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją apie asmenį Specialiųjų tyrimų tarnyba pateikia ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų nuo rašytinio prašymo pateikti informaciją apie asmenį gavimo dienos. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytos institucijos, įstaigos ir įmonės turimą informaciją ir (ar) duomenis Specialiųjų tyrimų tarnybai privalo pateikti ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas nuo Specialiųjų tyrimų tarnybos prašymo pateikti informaciją ir (ar) duomenis gavimo dienos, o jei būtina ir įmanoma, – nedelsdamos“. Tuo tarpu STT savo interneto svetainėje dėl informacijos apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, siūlo kreiptis likus ne mažiau kaip 20 kalendorinių dienų iki numatomo asmens skyrimo į pareigas dienos, kad STT Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nustatytais terminais surinktą ir pateiktą informaciją į pareigas asmenį skiriantis subjektas galėtų naudoti priimdamas sprendimą dėl asmens tinkamumo siekiamoms pareigoms. Vadovaujantis Aprašo 35 punktu, „kitų įstaigų ir įmonių vėliau, nei nustatytas informacijos pateikimo STT terminas, pateikta informacija apie asmenį į pareigas skiriančiam ar paskyrusiam subjektui raštu pateikiama papildomai, nepaisant pasibaigusio informacijos pateikimo termino“.

Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 8 dalimi, „šio straipsnio 6 dalyje nurodyti rašytiniai prašymai Specialiųjų tyrimų tarnybai turi būti pateikiami prieš asmenį skiriant į pareigas. Į pareigas asmuo gali būti paskirtas tik gavus ir įvertinus informaciją iš Specialiųjų tyrimų tarnybos. <...>“. Pateikus prašymą po asmens paskyrimo į pareigas ar nesulaukus atsakymo iš STT, informacija tokiu atveju neteikiama. Aprašo 22 punkte nurodyta, jog „gavus informacijos, kad asmuo, dėl kurio pateiktas prašymas STT, paskirtas į nurodytas siekiamas pareigas ar atleistas iš tarnybos ar pareigų, apie jį negavus informacijos iš STT, informacijos rinkimo procedūra nutraukiama. Apie tai raštu informuojamas prašymą STT pateikęs subjektas“.

Žmogiškųjų išteklių valdymo administravimo tvarkos aprašo 28 punkte reglamentuoti asmens priėmimo į pareigas terminai: „konkursą (atranką) laimėjęs asmuo priimamas į pareigas ne

⁶ <https://www.stt.lt/kas-turi-gali-pasirasyti-prasyma-pateikti-informacija-apie-asmeni-siekianti-einanti-eiti-pareigas/7503>

vėliau kaip per 14 darbo dienų nuo jo prašymo perkelti ar priimti jį į laimėtas pareigas pateikimo dienos ministro ar jo įgalioto asmens sprendimu, išskyrus atvejus, kai į pareigas, kurių pareigybės aprašyme yra nustatytas specialusis reikalavimas atitikti reikalavimus, būtinus išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, perkeliamas tik tada, kai yra kompetentingos valstybės institucijos išvada, kad šiam asmeniui gali būti išduotas leidimas dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija. Konkursą (atranką) laimėjusio asmens ir Ministerijos susitarimu šis terminas gali būti sutrumpintas arba pratęstas. Atrinktas pretendentas priimamas į pareigas per pretendento ir į pareigas priimančio asmens sutartą terminą. Nesusitarus dėl šio termino, pretendentas priimamas <...> į pareigas, kurių pareigybės aprašyme yra nustatytas specialusis reikalavimas atitikti reikalavimus, būtinus išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, – gavus kompetentingos valstybės institucijos išvadą, kad atrinktam pretendentui gali būti išduodamas specialusis leidimas, ar gavus kompetentingos valstybės institucijos informaciją apie atrinktą pretendentą ir šios informacijos pagrindu į pareigas priimančiam asmeniui priėmus sprendimą priimti jį į valstybės tarnautojo pareigas“.

Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 11 dalyje nurodyta, kad „į pareigas asmenį skiriantis ar paskyręs subjektas šiame straipsnyje nustatyta tvarka pateiktą informaciją gali naudoti tik priimdamas sprendimą dėl asmens tinkamumo siekiamoms pareigoms ar tarnybinės (drausminės) nuobaudos skyrimo. Į pareigas asmenį skiriantis ar paskyręs subjektas šiame straipsnyje nustatyta tvarka gautos informacijos apie asmenį negali perduoti tretiesiems asmenims, išskyrus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytus atvejus“. Prieš priimdamas atitinkamą sprendimą į pareigas asmenį skiriantis ar paskyręs subjektas turi įvertinti STT pateiktos informacijos visumą. Svarbu, kad STT nei rekomendacijų dėl sprendimo priėmimo, nei išvadų neteikia.

Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalimi, „informacija apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, pateikiama į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam valstybės ar savivaldybės įstaigos ar įmonės vadovui, kolegialiam valdymo organui arba valstybės politikui, siekiant įvertinti asmens patikimumą ir mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę valstybės ar savivaldybės įstaigose ar įmonėse“. Be to, su STT pateikta informacija, neskaitant į pareigas skiriančio ar paskyrusio subjekto, gali susipažinti ir į pareigas skiriamas asmuo, kuomet priimtas sprendimas neskirti jo į pareigas, kaip kad numatyta Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 12 dalyje „į pareigas asmenį skiriantis subjektas, įvertinęs šiame straipsnyje nustatyta tvarka pateiktos informacijos visumą ir priėmęs sprendimą neskirti asmens į pareigas, privalo per 3 darbo dienas asmenį su pateikta informacija supažindinti pasirašytinai, išskyrus tą jos dalį, kurioje yra įslaptinta informacija. Mažareikšmiai, atsitiktiniai faktai ar aplinkybės negali būti pagrindas priimant sprendimą neskirti asmens į pareigas“.

Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 13 dalimi, „asmuo priimta sprendimą neskirti į pareigas gali skusti Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka“.

Privaloma užtikrinti, kad gauti asmens duomenys ir įslaptinta informacija būtų tvarkomi ir saugomi teisės aktų nustatyta tvarka, kaip reglamentuota Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 14 dalyje, kur nurodyta, kad „Specialiųjų tyrimų tarnyba, kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos, kriminalinės žvalgybos subjektai, žvalgybos institucijos, į pareigas asmenį skiriantys ar paskyrę subjektai privalo užtikrinti, kad asmens duomenys, gauti šiame straipsnyje nustatyta tvarka, būtų tvarkomi ir saugomi Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka“. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas asmens duomenų tvarkymo su darbo santykiais susijusiais atvejais ypatumas, kad „draudžiama tvarkyti kandidato, pretenduojančio eiti pareigas arba atlikti darbo funkcijas, ir darbuotojo asmens duomenis apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas, išskyrus atvejus, kai šie asmens duomenys būtini norint patikrinti, ar asmuo atitinka įstatymuose ir įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus pareigoms eiti arba darbo funkcijoms atlikti“.

Ministerijos darbuotojų asmens duomenų tvarkymo reikalavimai yra reglamentuoti Darbuotojų asmens duomenų saugojimo politikos ir jos įgyvendinimo priemonių apraše, kurio 13

punkte nurodyta, kad „darbuotojų asmens duomenis turi teisę tvarkyti tik tie asmenys, kuriems jie yra būtini darbo funkcijoms vykdyti, ir tik tuomet, kai tai yra būtina su darbo funkcijomis susijusiems tikslams pasiekti“. To paties aprašo 12 punkte nurodyta, kad „darbuotojai, kurie vykdydami priskirtas funkcijas tvarko darbuotojų asmens duomenis, laikosi konfidencialumo principo ir laiko paslapyje su asmens duomenimis susijusią informaciją, su kuria jie susipažino vykdydami savo pareigas <...>“.

Pasirinktos srities įvertinimas

Dar nuo 2016 m. liepos 1 d. valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, vadovaujantis Bendrųjų reikalavimų interneto svetainėms aprašo 13.4 papunkčiu, įpareigotos interneto svetainėse sukurti skyrių „Korupcijos prevencija“. Be to, šio aprašo 21 punkte reglamentuotas įstaigos interneto svetainės skyriaus „Korupcijos prevencija“ turinys, kur, neskaitant informacijos apie kitų korupcijos prevencijos priemonių, kurias įstaiga privalo vykdyti, įgyvendinimą, turi būti skelbiama (arba pateikiamos nuorodos į informacijos paskelbimo šaltinius) informacija apie pareigybes, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių nuostatomis. Minėto punkto nuostata aiškinama plečiamai, todėl įstaigos iniciatyva interneto svetainės skyriuje „Korupcijos prevencija“ gali būti skelbiama ir kita aktuali informacija apie korupciją ir jos prevenciją. Antikorupcinės aplinkos vadove įtvirtintas siūlymas informacijai apie pareigybes, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, viešinti sukurti sritį „Informacijos apie asmenį surinkimas“.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus reikalavimus įstaigos interneto svetainės struktūrai ir turiniui, susijusiam su korupcijos prevencija, nustatyta, kad Ministerijos interneto svetainėje, kaip reikalaujama, yra skyrius „Korupcijos prevencija“, kuriame, kaip rekomenduojama, yra sukurta atitinkama kortelė „Informacijos apie asmenį surinkimas“⁷. Minėtoje kortelėje pateikta bendrojo pobūdžio informacija apie vienos iš korupcijos prevencijos priemonių - informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, arba apie asmenį, kurį į pareigas Europos Sąjungos ar tarptautinėse institucijose teikia Lietuvos Respublika, pateikimas - naudą ir poreikį. Nors minėtoje kortelėje nurodyta, kad „pareigybių sąrašas, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, nustatytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių nuostatomis“, tačiau pats pareigybių, į kurias prieš skirdama asmenį Ministerija turi pateikti rašytinį prašymą STT dėl informacijos apie šias pareigas siekiantį eiti asmenį, sąrašas, nei nuoroda į tokį sąrašą, nepaskelbti.

Apklausus Ministerijos Antikorupcijos ir atitikties bei Teisės skyrių darbuotojus, paaiškėjo, kad iki šiol Ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų pareigybių, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių nuostatomis, sąrašas nėra sudarytas ir patvirtintas.

Atlikus informacijos analizę nustatyta, kad per analizuojamąjį laikotarpį (2020-10-01 – 2021-09-30) STT buvo pateikti 5 prašymai dėl informacijos apie asmenis, siekiančius eiti pareigas valstybės įstaigoje. Siekiant įvertinti, ar tinkamai įstaigoje organizuojamas prašymų dėl informacijos apie asmenis pateikimas, nuspręsta pasinaudoti Antikorupcinės aplinkos vadovo priede pateiktu klausimynu (17.19. Prašymų dėl informacijos apie asmenis pateikimo vertinimo kriterijai). Atsakant į minėto klausimyno klausimus, vertinta ne absoliuti informacija, kuria disponuojama, o tik analizuojamojo laikotarpio duomenys.

Nors, kaip buvo nurodyta aukščiau, STT interneto svetainėje pateikta informacija į pareigas asmenį skiriantį subjektą įpareigoja prašymą STT teikti tik dėl vieno asmens, siekiančio eiti tam tikras pareigas, nustatyta, kad viename iš 5 Ministerijos STT teiktų prašymų (prašymas teiktas 2020 m. gruodžio 14 d.), nesilaikant STT direktoriaus 2013 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. 2-36 „Dėl prašymų Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį pagal Lietuvos

⁷ <https://sam.lrv.lt/lt/korupcijos-prevencija/informacijos-apie-asmeni-surinkimas>

Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą formų patvirtinimo“, galiojusių iki 2020 m. gruodžio 31 d., patvirtintos prašymo formos, prašyta informacijos ne apie vieną, o apie keturis asmenis, siekiančius eiti pareigas Ministerijoje. Nors STT interneto svetainėje nurodyta, kad prašymai laikomi netinkamais ir informacija neteikiama, kai viename prašyme įvardinami keli asmenys, tačiau minėtu atveju STT prašytą informaciją apie visus keturis asmenis Ministerijai pateikė keturiais skirtingais raštais. Būtina atkreipti dėmesį, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojusi ir šiuo metu aktuali prašymo forma, patvirtinta STT direktoriaus įsakymu Nr. 2-290. Pastebėtina, kad visi likę prašymai, teikti STT 2021 m. (po vieną prašymą teikta balandžio ir gegužės mėnesį, du prašymai teikti liepos mėnesį), rengti vadovaujantis patvirtinta forma ir laikantis reikalavimo vienu prašymu prašyti informacijos tik apie vieną asmenį.

	Kriterijus	Atsakymas	Pastabos
	Formalūs vertinimo kriterijai		
1.	Ar sudarytas sąrašas pareigybių, dėl kurių numatoma kreiptis į STT pagal KPI 9 ir 9 ¹ str.?	Ne	Pareigybių, dėl kurių kreipiamasi į STT, Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje bei 9 ¹ straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais, sąrašas nėra sudarytas. Vadovaujamosi minėtų įstatymo straipsnių nuostatomis, kurios taikomos tiesiogiai.
2.	Ar sąrašas pareigybių, dėl kurių numatoma kreiptis į STT pagal KPI 9 ir 9 ¹ str., paskelbtas viešai?	Ne	Kadangi pareigybių, dėl kurių kreipiamasi į STT, Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje bei 9 ¹ straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais, sąrašas nėra sudarytas, atitinkamai jis nėra paskelbtas viešai.
3.	Ar į STT kreipiamasi tais atvejais, kai rašytinio prašymo, kad STT pateiktų informaciją apie asmenį, pateikimas yra privalomas pagal KPI 9 ir 9 ¹ str.?	Taip	Į STT kreiptasi prašant informacijos apie asmenis, siekusių eiti viceministrų, Ministerijos kanclerio bei Ministerijai pavaldžių valstybės įstaigų vadovų (direktorių) pareigas. Visais minėtais atvejais rašytinis prašymas STT buvo privalomas pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalį. Būtina paminėti, kad viename iš penkių STT teiktų prašymų prašyta informacijos apie asmenį, siekusį laikinai eiti Ministerijai pavaldžios valstybės įstaigos vadovo (direktoriaus) pareigas, o tokiu atveju, dėl laikinai Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje ir 9 ¹ straipsnio 1 dalyje išvardintas pareigas siekiančių eiti asmenų, kai nėra paskirto nuolat šias pareigas einančio asmens, prašymo STT pateikimas taip pat yra privalomas.
4.	Ar į STT kreipiamasi ir atvejais, kai rašytinio prašymo, kad STT pateiktų informaciją apie asmenį, pateikimas nėra privalomas pagal KPI 9 ir 9 ¹ str.?	Taip	Per analizuojamąjį laikotarpį į STT kreiptasi prašant informacijos apie asmenį, siekusį eiti ministro patarėjo pareigas. Toks atvejis nepatenka tarp Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje ir 9 ¹ straipsnio 1 dalyje išvardintų atvejų, kada rašytinis prašymas STT yra privalomas.

5.	Ar į STT kreipiamasi dėl asmens, kurį ketinama skirti į pareigas laikinai?	Taip	Viename iš penkių STT teiktų prašymų prašyta informacijos apie asmenį, siekusį laikinai eiti Ministerijai pavaldžios valstybės įstaigos vadovo (direktoriaus) pareigas.
6.	Ar į STT kreipiamasi dėl asmens, kurį ketinama skirti dar vienai kadencijai į tas pačias pareigas?	N/a	Prašymų STT pateikti informaciją apie asmenį, kurį ketinama skirti dar vienai kadencijai į tas pačias pareigas, per analizuojamąjį laikotarpį nebuvo.
7.	Ar į STT kreipiamasi dėl asmens likus ne mažiau nei 14 kalendorinių dienų iki asmens paskyrimo į pareigas?	Ne	Išanalizavus prašymų dėl informacijos apie asmenis, pretenduojančius į pareigas, pateikimo STT datas ir asmenų, dėl kurių kreiptasi į STT, paskyrimo į pareigas datas, nustatyta, kad iš 8 asmenų, dėl kurių penkiais prašymais buvo kreiptasi į STT, tik vieno asmens paskyrimo į pareigas data yra ne ankstesnė nei 14 kalendorinių dienų nuo kreipimosi į STT dienos. Be to, būtina paminėti, kad dar vienas asmuo po STT atsakymo liepos mėnesį gavimo iki 2021 m. rugsėjo 14 d. (vertinta informacija, pateikta iki 2021 m. rugsėjo 14 d.) į pareigas nėra paskirtas, tai bus padaryta, kai bus gauti atitinkami reikalingi leidimai. Formaliai minėtu atveju į STT taip pat kreiptasi likus ne mažiau nei 14 kalendorinių dienų iki asmens paskyrimo į pareigas. Likusių šešių asmenų paskyrimo į pareigas data yra ankstesnė nei 14 kalendorinių dienų nuo kreipimosi į STT dienos. Nors daugeliu minėtų atvejų į STT dėl asmens kreiptasi likus mažiau nei 14 kalendorinių dienų iki asmens paskyrimo į pareigas, ypatingai svarbu, kad visi asmenys į pareigas yra paskirti tik gavus informaciją iš STT. Taip pat aktualu, kad tik gavus informaciją iš STT yra suderinama data, kada asmuo pradeda eiti pareigas, todėl, paprastai, kreipiantis į STT, asmens paskyrimo į pareigas data iš anksto būna nežinoma.
8.	Ar rašytinius prašymus STT visada pasirašo į pareigas asmenį skiriantis (paskyręs) vadovas?	Taip	Visi penki prašymai STT pasirašyti į pareigas asmenį skiriančio (paskyrusio) subjekto, t. y. sveikatos apsaugos ministro.
9.	Ar visada rašytiniuose prašymuose STT nurodomi duomenys apie į pareigas skiriantį (paskyrusio) vadovo leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija arba	Taip	Viename iš penkių prašymų STT pažymėta, kad ministras neturi leidimo dirbti su įslaptinta informacija. Vėlesniuose keturiuose iš penkių prašymų STT yra nurodyti duomenys apie į pareigas skiriančiam (paskyrusiam) subjektui, t. y. sveikatos apsaugos ministrui išduotą leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, nurodant leidimo išdavimo datą, numerį ir informacijos

	pažymima, kad toks leidimas nėra išduotas?		slaptumo žymą, su kuria suteikta teisė dirbti ar susipažinti.
10.	Ar rašytiniuose prašymuose STT dėl asmens, einančio pareigas, nurodomi motyvai ir juos pagrindžiantys duomenys, keliantys abejonių dėl einančio pareigas asmens tinkamumo einamoms pareigoms?	N/a	Prašymų STT pateikti informaciją apie pareigas einantį asmenį, dėl kurio tinkamumo einamoms pareigoms abejojama, per analizuojamąjį laikotarpį nebuvo.
11.	Ar iš STT gauta informacija nėra naudojama kitais tikslais, ne tik priimant sprendimą dėl asmens tinkamumo siekiamoms pareigoms ar tarnybinės (drausminės) nuobaudos skyrimo?	Taip	Pateikus penkis prašymus, iš STT gauta informacija visais atvejais buvo naudojama tik priimant sprendimą dėl asmens tinkamumo siekiamoms pareigoms.
12.	Ar iš STT gauta informacija neperduodama tretiesiems asmenims?	Taip	Iš STT gauta informacija tretiesiems asmenims neperduodama. Vadovaujantis Ministerijos Teisės skyriaus specialistų, atliekančių personalo valdymo funkcijas, pateikta informacija, iš STT gautus raštus vizuoja Teisės skyriaus vedėjas, viceministras pagal kuravimo sritį, Ministerijos kancleris, tvirtina ministras. Tuomet gautas STT raštas pateikiamas Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui (toliau – NBFC) įkelti informaciją į darbuotojo asmens bylą ir parengti įsakymo projektą ar darbo sutarties projektą dėl skyrimo / priėmimo į pareigas. NBFC įsteigtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, ministerijų, Vyriausybės įstaigų, Vyriausybės atstovų tarnybų, atitinkamo ministro valdymo sritims priskirtų įstaigų prie ministerijos, kitų biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ar pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, ir šių subjektų kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos ir personalo administravimo funkcijoms centralizuotai atlikti.
13.	Ar būna atvejų, kai asmenys skiriami į pareigas (pvz., jei baigiasi terminai) negavus atsakymo iš STT?	Ne	Per analizuojamąjį laikotarpį atvejų, kai asmenys paskirti į pareigas nesulaukus STT atsakymo į siūstus prašymus dėl informacijos apie asmenis, siekiančius eiti pareigas valstybės įstaigoje, pateikimo, nenustatyta. Išanalizavus STT pateiktų atsakymų gavimo datas ir asmenų, dėl kurių kreiptasi į STT, paskyrimo į pareigas datas,

			nustatyta, kad iš 8 asmenų, dėl kurių penkiais prašymais buvo kreiptasi į STT, 7 asmenys į pareigas paskirti netrukus po STT atsakymo gavimo dienos, o 1 asmuo po STT atsakymo gavimo iki 2021 m. rugsėjo 14 d. (vertinta informacija, pateikta iki 2021 m. rugsėjo 14 d.) į pareigas nėra paskirtas, tai bus padaryta, kai bus gauti atitinkami reikalingi leidimai.
14.	Ar atliekama rašytinių prašymų teikimo STT pagal KPI 9 ir 9 ¹ str. stebėseną (pvz., ar kontroliuojama, kad asmenys į pareigas būtų paskirti tik gavus informaciją iš STT)?	Taip	Po Ministerijos Teisės skyriaus specialistui, atliekančiam personalo valdymo funkcijas, pateiktos užklausos, ar kontroliuojama, kad asmenys į pareigas būtų paskirti tik gavus informaciją iš STT, nustatyta, kad formaliai tokia stebėseną vykdoma dviem būdais. Pirmą, asmuo, siekiantis eiti pareigas valstybės įstaigoje, neteikia prašymo dėl priėmimo į pareigas, kol iš STT gauta informacija nėra patvirtinama ministro. Antra, jei asmens prašymas dėl priėmimo į pareigas yra pateiktas dar iki informacijos iš STT gavimo dienos, tokiu atveju tik gavus informaciją iš STT yra suderinama data, kada asmuo pradeda eiti pareigas.
	Neformalūs vertinimo kriterijai		
15.	Ar per pastaruosius 12 mėn. tobulinta atsakingų darbuotojų kvalifikacija KPI 9 ir 9 ¹ str. įgyvendinimo srityje?	Ne	Analizuojamuoju laikotarpiu, t. y. per 12 mėnesių nuo 2020 m. spalio 1 d. iki 2021 m. rugsėjo 14 d. (vertinta informacija, pateikta iki 2021 m. rugsėjo 14 d.) atsakingų darbuotojų kvalifikacija Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9 ¹ straipsnių įgyvendinimo srityje tobulinta nebuvo.
16.	Ar keičiamasi patirtimi KPI 9 ir 9 ¹ str. įgyvendinimo srityje?	Taip	Po Ministerijos Teisės skyriaus specialistui, atliekančiam personalo valdymo funkcijas, pateiktos užklausos, ar keičiamasi patirtimi Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9 ¹ straipsnių įgyvendinimo srityje, paaiškėjo, kad patirtimi tarpusavyje keičiasi minėto skyriaus specialistai, atliekantys personalo valdymo funkcijas, atsakingi už prašymų dėl informacijos apie asmenis pateikimą STT. Tačiau atitinkama patirtimi per analizuojamąjį laikotarpį nesikeista nei su kitomis valstybės institucijomis, įstaigomis, nei su kitais užsienio valstybių subjektais.

Kadangi formaliai informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas Ministerijoje ar jai pavaldžioje įstaigoje, patikrinimo srityje nustatyti rizikos veiksniai lemia jos atitiktį kriterijui, sudarančiam pagrindą konstatuoti, kad minėta sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vadovaujantis pateiktomis išvadomis, būtina atsižvelgti į pateiktus siūlymus, kad būtų pašalintos prielaidos, dėl kurių gali atsirasti nustatyti korupcijos rizikos veiksniai.

Išvados

1. Ministerijoje nėra priimtų vidaus teisės aktų, detalizuojančių kituose teisės aktuose nustatytą ir šioje išvadoje apžvelgtą informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas Ministerijoje ar jai pavaldžioje įstaigoje, patikrinimo tvarką. Įgyvendinant informacijos apie asmenį gavimą, kaip vieną iš korupcijos prevencijos priemonių, vadovaujamosi Korupcijos prevencijos įstatymo nuostatomis. Nors teisės aktuose nėra įtvirtintos pareigos atskiriems subjektams turėti parengtą individualizuotą informacijos apie asmenį gavimo tvarką, manytina, jos buvimas užtikrintų vienodą minėto instituto įgyvendinimo įstaigoje praktiką ir užkirstų kelią galimoms kitų tai reglamentuojančių teisės aktų nuostatų interpretacijoms.

2. Neįgyvendintas Bendrųjų reikalavimų interneto svetainėms aprašo 21 punkte įtvirtintas reikalavimas įstaigos interneto svetainėje skelbti (arba pateikti nuorodas į informacijos paskelbimo šaltinius) informaciją apie pareigybes, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių nuostatomis.

3. Nei Ministerijos Teisės skyriaus nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-1332 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Teisės skyriaus nuostatų tvirtinimo“, nei minėto skyriaus darbuotojų, atsakingų už informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės įstaigoje, gavimą, pareigybės aprašymuose nėra išskirta ir aiškiai įvardinta atliekama informacijos apie asmenį gavimo funkcija.

4. Identifikuotas atvejis, kai kreipiantis į STT dėl informacijos apie asmenį pateikimo nesilaikoma STT direktoriaus įsakymu patvirtintos prašymo formos, t. y. neužtikrintas korupcijos prevenciją reglamentuojančių teisės aktų (Korupcijos prevencijos įstatymo) nuostatų įgyvendinimas.

Siūlymai

1. Įvertinti Ministerijos vidinio detalesnio informacijos apie asmenį surinkimo (gavimo, pateikimo) reglamentavimo poreikį. Nustačius tokį poreikį, siūloma įpareigoti atsakingus subjektus parengti atitinkamas gaires.

2. Nedelsiant sudaryti sąrašą pareigybių, į kurias pretenduojant turi būti surinkta informacija apie asmenį, teikiant rašytinį prašymą STT, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių nuostatomis. Sudarius ir patvirtinus minėtą pareigybių sąrašą, jį paskelbti Ministerijos interneto svetainės kortelėje „Informacijos apie asmenį surinkimas“. Užtikrinti, kad sudarytas pareigybių sąrašas, atsižvelgiant į teisės aktų pakeitimus, teisinio reglamentavimo efektyvumą bei identifikavus praktikoje kylančias problemas, bus periodiškai peržiūrimas ir, esant poreikiui, atitinkamai keičiamas.

3. Įvertinus tikslingumą svarstyti galimybę informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės įstaigoje, gavimo funkciją perduoti vykdyti už korupcijos prevenciją atsakingam Ministerijos Antikorupcijos ir atitikties skyriui, įgyvendinančiam ir kitas korupcijos prevencijos priemones. Papildyti skyriaus, atsakingo už minėtos funkcijos vykdymą, nuostatus bei skyriaus darbuotojų, kuriems deleguota informacijos apie asmenį gavimo funkcija, pareigybių aprašymus, aiškiai įvardinant atliekamą funkciją.

4. Siekiant stiprinti atsparumą korupcijai ir tobulinti gebėjimus korupcijos pasireiškimo atpažinimo srityse, siūloma Ministerijos darbuotojams dalyvauti antikorupcinių mokymų programose ir nuolat tobulinti savo žinias antikorupcijos srityje, įskaitant ir kvalifikacijos tobulinimą Korupcijos prevencijos įstatymo 9 ir 9¹ straipsnių įgyvendinimo srityje.

Vyriausioji specialistė

Vaida Aleknavičienė

Tel. (8 5) 219 3333